

Финансиски извештаи и Извештај на независниот ревизор

Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје

31 декември 2019 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за сеопфатната добивка	3
Извештај за финансиската состојба	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за паричните текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независниот ревизор

**До Акционерите на
Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје**

Grant Thornton DOO
Sv. Kiril i Metodij 52b-1/20
1000 Skopje
Macedonia

T +389 (0)2 3214 700
F +389 (0)2 3214 710
E Contact@mk.gt.com
www.grantthornton.mk

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје (во понатамошниот текст „Берзата“) составени од Извештајот за финансиската состојба на ден 31 декември 2019 година, Извештајот за сеопфатната добивка, Извештајот за промените во капиталот и Извештајот за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 3 до 34.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците, ревизорот ја зема предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Берзата со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективност на внатрешната контрола на Берзата. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРВ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека наведените финансиски извештаи, ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти финансиската состојба на Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје на ден 31 декември 2019 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Берзата е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Берзата за 2019 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски податоци објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Берзата со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2019 година, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (А) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски податоци изнесени во годишниот извештај за работењето на Берзата со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019 година, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со податоците објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019 година.

Скопје,
10 март 2020 година

Грант Торнтон ДОО, Скопје

Сузана Ставриќ
Управител

Билјана Митревска
Овластен ревизор

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

Финансиски извештаи
31 декември 2019 година

Извештај за сеопфатната добивка

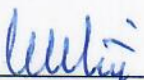
	Белешка	Во илјади денари	
		За годината што завршува на 31 декември 2019	31 декември 2018
Приходи од редовно работење	4	43,313	49,140
Приходи од вложувања	5	3,516	3,414
Приходи од донации	6	819	-
Останати приходи	7	3,780	3,949
Трошоци за надоместоци и провизии	8	(7,919)	(10,560)
Курсни разлики, нето	9	(1)	(1)
Трошоци за вработените	10	(15,635)	(14,854)
Трошоци за амортизација и депрецијација	13, 14	(2,955)	(3,160)
Останати трошоци од работењето	11	(10,378)	(10,027)
		14,540	17,901
Удел во добивката (загубата) на заедничко вложување употребувајќи го методот на главнина	15	625	(661)
Добивка пред оданочување		15,165	17,240
Данок на добивка	12	(1,621)	(1,394)
Добивка за годината		13,544	15,846
Останата сеопфатна добивка за годината			
Останата сеопфатна добивка		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		13,544	15,846
Заработка по акција			
- Основна / разводнета (денари по акција)	26	4,851	5,676

Финансиски извештаи
31 декември 2019 година

Извештај за финансиската состојба

	Белешка	Во илјади денари 2018	
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности и опрема	13	55,404	57,141
Нематеријални средства	14	809	850
Учество во заедничко вложување	15	948	323
Вложувања кои се чуваат до доспевање	20	25,279	-
Пласмани во банки	18	40,000	40,000
		122,440	98,314
Тековни средства			
Пари и парични еквиваленти	17	1,338	1,056
Пласмани во банки	18	1,043	19,059
Вложувања кои се чуваат за тргување	19	33,136	37,080
Побарувања од купувачи	21	7,594	6,839
Останати побарувања	22	1,629	872
		44,740	64,906
Вкупно средства		167,180	163,220
Капитал и обврски			
Капитал			
Акционерски капитал	23	103,498	103,498
Резерви		35,648	35,648
Задржани добивки		23,585	20,093
Вкупно капитал		162,731	159,239
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи	24	1,366	2,020
Обврски за данок на добивка		440	1,211
Останати обврски	25	2,643	750
Вкупно тековни обврски		4,449	3,981
Вкупно капитал и обврски		167,180	163,220

Овие финансиски извештаи се одобрени за издавање од Одборот на директори на Берзата на 09 март 2020 година и потпишани од:

Г-дин Иван Штериев
Главен извршен директор

Г-дин Антонио Велјанов
Овластен сметководител

Финансиски извештаи
31 декември 2019 година

Извештај за промените во капиталот

	Акционерски капитал	Резерви	Во илјади денари	
			Задржани добивки	Вкупно
На 1 јануари 2019 година	103,498	35,648	20,093	159,239
<i>Дивиденда</i>	-	-	(10,052)	(10,052)
<i>Добивка за годината</i>	-	-	13,544	13,544
<i>Останата сеопфатна добивка</i>	-	-	-	-
<i>Вкупна сеопфатна добивка за годината</i>	-	-	13,544	13,544
На 31 декември 2019 година	103,498	35,648	23,585	162,731
На 1 јануари 2018 година	103,498	35,648	4,247	143,393
<i>Трансакции со сопствениците</i>	-	-	-	-
<i>Добивка за годината</i>	-	-	15,846	15,846
<i>Останата сеопфатна добивка</i>	-	-	-	-
<i>Вкупна сеопфатна добивка за годината</i>	-	-	15,846	15,846
На 31 декември 2018 година	103,498	35,648	20,093	159,239

Финансиски извештаи
31 декември 2019 година

Извештај за паричните текови

Белешки	Во илјади денари		
	Година што завршува на 31 декември	2019	2018
Оперативни активности			
Добивка /(загуба) пред оданочување	15,165	17,240	
Усогласувања за:			
Депрецијација на недвижности и опрема	2,429	2,711	
Амортизација на нематеријални средства	526	449	
Удел во добивката /(загубата) на заедничко вложување	(625)	661	
Загуба поради оштетување и ненаплатливост	490	637	
Нето сегашна вредност на расходувани основни средства	2	-	
Приходи од усогласување на објективна вредност на удели	(657)	(629)	
Приходи по основ на камати	(1,466)	(1,347)	
<i>Добивка од оперативни активности пред промените во обртниот капитал</i>	<i>15,864</i>	<i>19,722</i>	
<i>Промени во обртниот капитал</i>			
Пласмани во банки	18,000	-	
Побарувања од купувачи	(1,245)	(2,374)	
Останати побарувања	(1,035)	(353)	
Обврски кон добавувачи	(654)	66	
Останати обврски	1,910	(640)	
<i>Добивка од оперативни активности по промените во обртниот капитал</i>	<i>32,840</i>	<i>16,421</i>	
Наплатена камата	1,482	1,390	
Наплатен/(Платен) данок на добивка, нето	(2,410)	(342)	
	31,912	17,469	
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности и опрема	(693)	(571)	
Набавка на нематеријални средства	(484)	(323)	
Купени државни обврзници	(25,279)	-	
Купени (продадени) удели во инвестициски фонд	4,600	(18,601)	
	(21,856)	(19,495)	
Финансиски активности			
Дивиденда	(10,052)	-	
Нето промена на паричните средства	282	(2,026)	
Парични средства на почетокот на годината	1,056	3,082	
Парични средства на крајот на годината	17	1,338	1,056

31 декември 2019 година

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Македонската берза на хартии од вредност АД Скопје („Берзата“) е акционерско друштво со седиште на ул. Орце Николов бр.75, Скопје, регистрирано во Република Македонија во 1995 година.

Берзата ги извршува своите активности во согласност со одредбите од Законот за хартии од вредност и Законот за трговски друштва, со дозвола бр.00-49/1 од 25 август 1995 година издадена од Комисијата за хартии од вредност како берза на хартии од вредност.

Основните активности на Берзата се следните:

- Организирање и тргување со хартии од вредност;
- Организирање и одржување на информационите системи за тргување со хартии од вредност;
- Котирање на хартии од вредност со кои се тргува на Берзата;
- Овозможува утврдување и известување за склучените трансакции со хартии од вредност;
- Објавување информации за работењето на Берзата.

Со состојба на 31 декември 2019 година, акционери на Берзата се 18 правни лица (2018: 18 правни лица) и 17 физички лица (2018: 17 физички лица).

Овластени учесници на Берзата кои може да тргуваат со хартии од вредност се брокерските куќи и банките. Секоја членка мора да има лиценца за тргување со хартии од вредност издадена од Комисија за хартии од вредност. На 31 декември 2019 година вкупниот број на овластени членки на Берзата изнесува 11 (2018: 11), од кои 5 се брокерски куќи (2018: 5) и 6 се банки (2018: 6).

Комисијата за хартии од вредност врши надзор и контрола на работата на Берзата и нејзините членки вклучени во дејности поврзани со хартии од вредност.

На 31 декември 2019 година, Берзата има 15 вработени (2018: 15 вработени).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр.28/2004 ...120/2018) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 20 декември 2010 година и бр. 107 од 10 август 2011 година). Овој Правилник го содржи консолидираниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), вклучувајќи ги и Меѓународните сметководствени стандарди (МСС) и Толкувањата заедно со нивните придружни документи како што се издадени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди на 1 јануари 2009 година.

Финансиските извештаи се изготвени според историска вредност, освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара раководството на Берзата да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 3.6: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2019 и 2018 година. Финансиските извештаи се прикажани во македонски денари („МКД“ или „денар“), кои се известувачка и функционална валута на Берзата. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади денари. Онаму каде што е неопходно, презентацијата на споредбените податоци е прилагодена согласно промените во презентацијата во тековната година.

2.2 Трансакции во странска валута

Трансакциите деноминирани во странски валути се искажани во денари со примена на официјалните курсеви на Народна Банка на Република Северна Македонија кои важат на денот на нивното настанување. Трансакција во странска валута е трансакција која гласи на странска валута или може да се претвори во странска валута.

Средствата и обврските кои гласат во странски валути се искажани во денари со примена на официјалните курсеви кои важат на денот на составувањето на Извештајот за финансиската состојба, додека пак сите позитивни и негативни курсни разлики кои произлегуваат од претварањето на износите во странска валута, се вклучени во добивките и загубите во периодот кога тие настануваат.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Трансакции во странска валута (продолжува)

Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиската состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2019	31 декември 2018
1 ЕУР	61.4856 денари	61.4950 денари
1 УСД	54.9518 денари	53.6887 денари

2.3 Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетирани и презентирани во Извештајот за финансиската состојба на нето основа во случаи, доколку такви постојат, кога нетирањето на признаените износи е законски дозволено, понатаму, кога постои намера за исполнување на нето основа, како и во случај на истовремена реализација на средството и исполнување на обврската.

2.4 Признавање на приходи

Приходите се признаваат кога идните економски користи во форма на приливи или зголемување на средствата во Берзата се веројатни и мерливи. Приходите го вклучуваат вкупниот износ на побарувањата за провизија за извршени услуги, намалени за износот на данокот на додадена вредност.

Приходи од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава во периодот кога услугата е извршена и тоа:

- Провизијата за тргување се признава кога трансакцијата е извршена;
- Надоместоците по сите основи се признаваат за периодот за кој истите се однесуваат.

Приходи од камати

Приходите од камати се разграничуваат на временска основа, со примена на ефективна каматна стапка на износот на финансиското средство. Ефективната каматна стапка служи за дисконтирање на проценетите идни парични приливи и споредба со нивната сметководствена вредност.

Приходи од закупнина

Приходите од закупнина на средства на оперативен лизинг се признаваат на праволиниска основа во согласност со условите за оперативен наем.

2.5 Учества во заеднички вложувања

Финансиските извештаи на ентитети (заеднички вложувања) чија финансиска и деловна политика е контролирана заеднички од Берзата и други ентитети независни од Берзата, во финансиските извештаи се евидентирани според методот на главнина, според кој учеството во заеднички вложувања почетно се признава по неговата набавна вредност. Последователно, сметководствената вредност се зголемува или намалува за да се прикаже уделот на Берзата во добивката или загубата по датумот на стекнување, како и потенцијални загуби поради оштетување.

Заедничката контрола се остварува кога финансиските и деловни политики на заедничките вложувања бараат едногласна согласност од страните кои ја делат контролата.

2.6 Финансиски средства

Берзата ги класифицира финансиските средства во следниве категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања, вложувањата кои се чуваат до доспевање и финансиски средства расположливи за продажба. Раководството на Берзата ја одредува класификацијата на финансиските средства при нивното почетно признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Оваа категорија на финансиски средства се состои од хартии од вредност за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел генерирање на добивка од краткорочни флукуации во цената или доколку е вклучено во портфолиото за кое постои краткорочен фактички облик на остварување добивка.

Со состојба на 31 декември 2019 година, Берзата поседува удели во инвестициски фондови со објективна вредност од 33,136 илјади денари (2018: 37,080 илјади денари).

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се јавуваат кога Берзата одобрува пари или услуги директно на коминтенти без намера за размена на побарувањето. Кредитите и побарувањата на Берзата на датумот на известување се состојат од побарувања од купувачи во земјата и странство, депозити, останати побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Вложувањата кои се чуваат до доспевање се не-деривативни вложувања со фиксни или утврдливи плаќања, фиксни датуми на доспевање за наплата и за кои, Раководството на Берзата има позитивна намера и способност да ги чува до нивното доспевање. Доколку Берзата продаде значаен износ на вложувања кои се чуваат до доспевање пред нивното доспевање, целата категорија на овие средства се рекласифицира во финансиските средства расположливи за продажба.

Со состојба на 31 декември 2019 година, Берзата поседува државни обврзници со вредност од 25 милиони денари (2018: 0,00 денари).

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се оние наменети за чување на неодреден временски период, кои може да се продадат доколку се појави потреба за ликвидност или промени во каматните стапки, девизните курсеви или цените на акциите.

Берзата нема средства класифицирани во оваа категорија на денот на известување.

Почетно признавање на финансиските средства

Финансиските средства се признаваат на датумот на порамнување - датум кога Берзата се обврзува да го купи или продаде средството.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во добивките и загубите.

Последователно мерење на финансиските средства

Финансиски средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се мерат по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата и финансиските средства кои се чуваат до доспевање се мерат по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Добивките и загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во добивките или загубите во периодот кога се појавуваат. Каматата, ако е остварена за време на располагањето со овие средства, се евидентира како приход од камата.

Добивките и загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба се признаваат како останата сеопфатна добивка, се додека финансиското средство не се отуѓи или оштети, при што, кумулативните добивки или загуби претходно признаени како останата сеопфатна добивка се признаваат како тековни добивки или загуби. Каматите на вложувањата во должнички хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во тековните добивки или загуби како дел од останатите приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во тековните добивки или загуби како дел од останатите приходи и кога Берзата има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања на активни берзи се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотиран хартии од вредност), Берзата утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка. Техниките за вреднување вклучуваат употреба на нормални, комерцијални трансакции помеѓу запознаени, подготвени страни, ако се достапни, референца на тековната објективна вредност на друг инструмент кој е во суштина ист, анализа на дисконтирани парични текови и алтернативни модели на одредување на цената.

Доколку вредноста на сопственичките инструменти не може соодветно да се измери, тие се мерат по набавна вредност.

Депризнавање на финансиските средства

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Берзата ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

2.7 Оштетување на финансиските средства

Средства признаени по амортизирана набавна вредност

На секој датум на известување, Берзата проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Финансиското средство или група на финансиски средства се оштетени само доколку постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани што се појавиле по првичното признавање на средствата („случај на загуба“) и дека тој случај на загуба (или случаи) влијае на предвидениот иден готовински тек на финансиското средство или група финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Износот на загубата претставува разлика помеѓу евидентируваниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните загуби по основ на кредитот) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Побарувањата со краткорочно доспевање не се дисконтираат.

Евидентируваниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби.

Средства евидентирани по објективна вредност

На секој датум на известување, Берзата проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на финансиското средство под неговата набавна вредност претставува објективен доказ при утврдувањето на можноста од оштетување. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност се признава во тековните добивки и загуби. Доколку, во последователен период, објективната вредност на должнички инструмент класифициран како расположлив за продажба се зголеми, а зголемувањето може објективно да се поврзе со настан кој се јавува по признавањето на загубата поради оштетување во тековните добивки или загуби, загубата поради оштетување се намалува преку тековните добивки или загуби. Кај сопственичките финансиски средства расположливи за продажба, анулирањето на оштетувањето не се евидентира преку добивки и загуби и секое последователното зголемување на објективната вредност се признава како останата сеопфатна добивка.

2.8 Нематеријални средства

Компјутерски софтвер

Трошоците поврзани со развојот или одржувањето на компјутерски софтверски програми се признаваат како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците директно поврзани со препознатливи и уникатни софтверски производи контролирани од страна на Берзата кои најверојатно ќе создадат економски користи кои ќе ги надминат трошоците, се признаваат како нематеријални средства. Трошоците за развој на компјутерски софтвер кои се признаваат како средства се амортизирани користејќи праволиниска метода, со корисен век на употреба од 5 години.

Права и лиценци

Трошоците за стекнување права и лиценци се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода, со корисен век на употреба од 5 години.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

2.9 Недвижности и опрема

Недвижностите и опремата се признаени по набавна вредност намалена за акумулирана депрецијација и акумулирано резервирање поради оштетување, доколку има. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Депрецијацијата се пресметува пропорционално, со цел алокација на набавната (проценетата набавна) вредност на материјалните средства во текот на нивниот век на употреба, како што следи:

Градежни објекти	40 години
Компјутери	4 години
Моторни возила	4 години
Мебел и канцелариска опрема	4 до 10 години

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Берзата поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери. Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во добивките и загубите во текот на финансискиот период во кој се јавуваат.

Добивките и загубите поврзани со отуѓувањата се утврдуваат по пат на споредба на приливите со евидентираните износ. Истите се вклучуваат во добивките и загубите во периодот кога настануваат.

Методот на депрецијација, проценетиот корисен век и резидуалната вредност се преоценуваат на секоја дата на известување и се корегираат доколку е соодветно.

2.10 Оштетување на нефинансиски средства

Средствата подложни на депрецијација и амортизација се проверуваат од можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени укажуваат дека евидентираните износ на средствата не може да се надомести. Кога евидентираните износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

2.11 Парични средства и еквиваленти

За потребите на Извештајот за паричните текови, паричните средства и еквиваленти се состојат од депозити по видување во банки и пари во благајна во денари и странска валута. Паричните еквиваленти ги опфаќаат краткорочните, високо ликвидни финансиски инструменти, кои брзо можат да се конвертираат во парични средства и кои се предмет на безначаен ризик во промената на нивната вредност.

2.12 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со суштината на договорниот аранжман.

Финансиските обврски по амортизирана набавна вредност се состојат од обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи

Обврските спрема добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка. Обврските спрема добавувачи се депризнаваат во моментот кога се измирени, откажани или истечени.

Останати обврски

Останатите обврски се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка. Останатите обврски се депризнаваат во моментот кога се измирени, откажани или истечени.

2.13 Резервирање

Резервирање се признава кога Берзата има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.14 Донации

Донациите се евидентираат како приход систематски и рационално во текот на употребливиот век на средствата. Добиените донации се третираат како разграничен приход во придружните финансиски извештаи. Приходите од донациите се признаваат во тековните добивки и загуби во висина на амортизацијата за годината како останати деловни приходи.

2.15 Надомести за вработените

Берзата плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени, согласно домашната регулатива за социјално осигурување. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во државниот Пензиски Фонд и во задолжителните приватни пензиски фондови. На датумот на известување, не постои дополнителна обврска во врска со овие пензиски планови. Освен тоа, сите работодавци во државата имаат обврска да исплаќаат на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврден со законски прописи. Берзата нема било каква обврска да обезбеди дополнителни надомести за своите сегашни и поранешни вработени на датумот на известување.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

2.16 Данок на добивка

Тековен и одложен данок на добивка

Данокот на добивка за известувачкиот период претставува збир на тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Тековниот данок на добивка, по стапка од 10%, се пресметува на добивката за периодот која се утврдува како разлика помеѓу вкупните приходи и вкупните расходи зголемена за непризнаените расходи за даночни цели корегирани за даночниот кредит и на помалку искажани приходи. Даночната основа се намалува за износот на приходите од дивиденди остварени со учество во капиталот на друг обврзник - резидент на Република Македонија, под услов да се оданочени кај обврзникот кој врши исплата на дивиденда. Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на задржаните добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 година за дивиденди и други распределби од добивката имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

Одложен данок на добивка

Одложениот данок на добивка се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот данок на добивка се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот данок на добивка се задолжува или одобрува во тековни добивки и загуби, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат во сеопфатната добивка, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во останата сеопфатна добивка.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, Берзата нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.17 Данок на додадена вредност (ДДВ)

Приходите од тргувањата како и другите приходи кои Берзата ги остварува во текот на редовното работење се ослободени од ДДВ. Влезниот ДДВ при набавка на средства или услуги не може да се поврати од даночните власти и се признава како дел од набавната вредност на средствата или како трошок, доколку е применливо.

Приходите од наемнини и другите приходи кои не се дел од редовните деловни активности на Берзата се признаваат намалени за износот на ДДВ. Нето износот на поврат/обврска за ДДВ спрема даночните власти се вклучува како други побарувања/обврски на датумот на известување.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

2.18 Наем

Сметководство на давателот на наемот

Наем е договор според кој давателот на наем го префрла врз корисникот на наем правото за користење на одредено средство за утврден период на време за одредена исплата или серија од исплати.

Наемот, каде значителен дел од ризикот и наградите од сопственост се задржани од страна на давателот на наем, е класифициран како оперативен наем. Исплатите кои се направени под оперативниот наем (нето од сите користи добиени од страна на давателот на наемот), се вклучени во Извештајот за сеопфатна добивка врз основ на праволиниската метода во текот на периодот на наемот.

Кога средствата се даваат на финансиски наем, сегашната вредност на исплатите на наемот е признаена како побарување. Разликата помеѓу бруто побарувањето и сегашната вредност на побарувањето е признаена како незаработен финансиски приход.

Приходот по наем е признаен според условите за наем со користење на методот за нето инвестиција, со којшто се прикажува постојано периодично враќање на средствата. Кога средствата се даваат под оперативен наем, средството се вклучува во Извештајот за финансиска состојба според видот на средството. Добивката од наем се признава според условите на наемот користејќи ја праволиниската метода.

2.19 Капитал, резерви, задржана добивка и плаќања за дивиденди

(а) Акционерски капитал

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции.

(б) Резерви

Законските резерви се создадени во текот на периодите по пат на распределба на акумулирани добивки врз основа на законската регулатива и одлуките на акционерите на Берзата.

(в) Задржана добивка

Задржаната добивка ги вклучува задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обичните акции се признаваат како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на акционерите на Берзата.

2.20 Превземени и неизвесни обврски

Не се признаени неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Исто така, неизвесни средства не се признаени во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи. Износот на неизвесна загуба се признава како резервирање доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.21 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзан субјект во однос на одредено правно лице или физичко лице е:

- а) поединечен акционер или група акционери кои поседуваат најмалку 20% од акциите со право на глас или иако поседуваат помал процент, можат да влијаат посредно или непосредно врз одлучувањето во тоа правно лице;
- б) било кое друго правно лице во кое првото правно лице, посредно или непосредно, поседува најмалку 20% од акциите со право на глас или иако поседува помал процент, може да влијае посредно или непосредно врз одлучувањето на тоа правно лице;
- в) било кое друго правно лице во кое еден акционер, посредно или непосредно, поседува повеќе од 30% од акциите со право на глас и во ист временски период истиот акционер поседува, посредно или непосредно, повеќе од 30% од акциите со право на глас во првото правно лице;
- г) физичко лице или лица кои имаат непосредна или посредна контрола, или се контролирани од или се под заедничка контрола на правното лице;
- д) член на управен одбор, надзорен одбор или член на друг орган на управување или надзор на правното лице и
- ѓ) во врска со лицата наведени погоре, било кој член на потесното семејство или сродник заклучно со втор степен на крвно сродство.

2.22 Настани по датумот на известување

Оние настани по датумот на известување кои даваат дополнителни информации за финансиската состојба на Берзата на датумот на известувањето (корективни настани) се рефлектирани во финансиските извештаи. Оние последователни настани кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

2.23 Известување по сегменти

За целите на финансиското известување, форматот на известувањето по сегменти се определува според работни сегменти во согласност со барањата на акционерите, чиишто ризици и стапки на поврат зависат од различните видови на услуги што Берзата ги извршува.

Активностите на Берзата се организирани и управувани во само еден сегмент и се извршуваат на територија на државата.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

3 Управување со финансиски ризици

Деловните активности на Берзата се изложени на различни ризици од финансиски карактер. Активностите на управување со финансиските ризици вклучуваат анализа, проценка, прифаќање и управување со ризиците. Берзата се стреми кон постигнување на соодветна рамнотежа меѓу ризикот и надоместот и минимизација на потенцијалните негативни ефекти врз финансиската успешност на Берзата.

Политиките на Берзата за управување со ризици имаат за цел да ги идентификуваат и анализираат овие ризици, да воспостават соодветни лимити и контрола на ризиците, како и да ги следат ризиците и придржувањето кон лимитите преку веродостојни и современи информатички системи. Берзата редовно врши испитување на политиките и воспоставените системи за управување со ризикот согласно со пазарните промени, промените во продуктите и најдобрата пракса.

Управувањето со ризици го врши Раководството на Берзата во согласност со политиките на Одборот на директори. Раководството ги идентификува и проценува финансиските ризици во тесна соработка со деловните единици на Берзата.

3.1 Кредитен ризик

Кредитниот ризик претставува ризик кога договорната страна не е во можност да ги исполни обврските според финансискиот инструмент или договорот што резултира во финансиска загуба. Берзата нема значајна концентрација на кредитниот ризик. Побарувањата од купувачите се состојат од поголем број на салда. На тој начин, управувањето со кредитниот ризик вклучува политика на разумно намалување и дисперзија на концентрацијата на побарувањата во портфолиото на клиентите. Побарувањата на Берзата не се обезбедени со било какви инструменти за обезбедување.

Максималната изложеност на Берзата на кредитен ризик е ограничена на евидентираната вредност на финансиските средства признаени на датумот на финансиските извештаи, кои се прикажани во следната табела (во илјади денари):

	2019	2018
Пари и парични еквиваленти	1,338	1,056
Пласмани во банки	41,043	59,059
Вложувања кои се чуваат за тргување	33,136	37,080
Вложувања кои се чуваат до доспевање	25,279	-
Побарувања од купувачи	7,594	6,839
	108,390	104,034

Структурата на побарувањата од купувачите со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година е како што следи (во илјади денари):

31 декември 2019	Бруто изложеност	Исправка на вредноста	Нето изложеност
Недоспеани побарувања	6,591	-	6,591
Доспеани, но неоштетени побарувања	1,003	-	1,003
Доспеани и оштетени побарувања	4,295	(4,295)	-
Вкупно на 31 декември 2019	11,889	(4,295)	7,594
31 декември 2018			
Недоспеани побарувања	5,449	-	5,449
Доспеани, но неоштетени побарувања	1,390	-	1,390
Доспеани и оштетени побарувања	3,968	(3,968)	-
Вкупно на 31 декември 2018	10,807	(3,968)	6,839

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Кредитен ризик (продолжува)

Недоспеаните побарувања во износ од 6,591 илјади денари (2018: 5,449 илјади денари) во најголем дел се однесуваат на побарувања по основ на провизии за тргување на берза кои потекнуваат од 31 декември 2019. Овие побарувања достасуваат за наплата 7 дена по датумот на фактурирањето.

Старосната структура на доспеаните, но неоштетени побарувања за годините што завршуваат на 31 декември 2019 и 2018 година е како што следи (во илјади денари):

	2019	2018
До 180 дена	560	903
Од 180 - 365 дена	229	360
Над 365 дена	214	127
	1,003	1,390

3.2 Пазарни ризици

Берзата е изложена на пазарни ризици. Пазарните ризици произлегуваат од отворената позиција на Берзата на ефектот од флукуацијата на пазарните каматни стапки, како и од ефектот од флукуацијата на курсевите на странските валути. Раководството на Берзата утврдува прифатливи лимити на ризик, кои се базираат на нивно секојдневно следење.

Каматен ризик

Берзата е изложена на ефектите од флукуацијата на нивоата на пазарните каматни стапки врз нејзината финансиска состојба и парични текови. Позицијата на Берзата во однос на чувствителноста на промени во каматните стапки заснована на моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31 декември 2019 и 2018 година е прикажана во табелата подолу. Таа ги вклучува финансиските инструменти на Берзата по нивната сегашна вредност, категоризирани според пораниот период помеѓу датумот на проценка или датумот на достасување (во илјади денари).

31 декември 2019	Помалку од 1 мес.	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12мес.	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Без Камата	Вкупно
Средства							
Пари и парични еквиваленти	1,338	-	-	-	-	-	1,338
Пласмани во банки	-	-	1,000	40,000	-	43	41,043
Побарувања од купувачи	-	-	-	-	-	7,594	7,594
Вложувања кои се чуваат за тргување	-	-	-	-	-	33,136	33,136
Вложувања кои се чуваат до доспевање	-	-	-	-	25,279	-	25,279
	1,338	-	1,000	40,000	25,279	40,773	108,390
Обврски							
Обврски кон добавувачи	-	-	-	-	-	1,366	1,366
Останати обврски	-	-	-	-	-	2,036	2,036
	-	-	-	-	-	3,402	3,402
Нето каматен ризик	1,338	-	1,000	40,000	25,279	37,371	104,988
31 декември 2018							
Средства							
Пари и парични еквиваленти	1,056	-	-	-	-	-	1,056
Пласмани во банки	-	-	49,000	10,000	-	59	59,059
Побарувања од купувачи	-	-	-	-	-	6,839	6,839
Вложувања кои се чуваат за тргување	-	-	-	-	-	37,080	37,080
	1,056	-	49,000	10,000	-	43,978	104,034
Обврски							
Обврски кон добавувачи	-	-	-	-	-	2,020	2,020
Останати обврски	-	-	-	-	-	104	104
	-	-	-	-	-	2,124	2,124
Нето каматен ризик	1,056	-	49,000	10,000	-	41,854	101,910

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Ефективните каматни стапки за пласманите во банки (депозити) во текот на 2019 изнесувале од 2.00% до 2.70% на годишно ниво (2018: 2.00% до 2.70% на годишно ниво).

Валутен ризик

Берзата е изложена на ризик во однос на ефектите од движењата на нивото на девизни курсеви кои се одразуваат врз финансиската позиција и готовинскиот тек. Следните табели ја сумираат нето девизната позиција на монетарните средства и обврски на Берзата на 31 декември 2019 и 2018 година (во илјади денари).

31 декември 2019	ЕУР	УСД	денари	Вкупно
Средства				
Пари и парични еквиваленти	128	-	1,210	1,338
Пласмани во банки	-	-	41,043	41,043
Побарувања од купувачи	1,394	-	6,200	7,594
Вложувања кои се чуваат за тргување	-	-	33,136	33,136
Вложувања кои се чуваат до доспевање	-	-	25,279	25,279
	1,522	-	106,868	108,390
Обврски				
Обврски кон добавувачи	61	-	1,305	1,366
Останати обврски	-	-	2,036	2,036
	61	-	3,341	3,402
Нето девизна позиција	1,461	-	103,527	104,988
31 декември 2018				
Средства				
Пари и парични еквиваленти	64	-	992	1,056
Пласмани во банки	-	-	59,059	59,059
Побарувања од купувачи	1,307	-	5,532	6,839
Вложувања кои се чуваат за тргување	-	-	37,080	37,080
	1,371	-	102,663	104,034
Обврски				
Обврски кон добавувачи	369	-	1,651	2,020
Останати обврски	-	-	104	104
	369	-	1,755	2,124
Нето девизна позиција	1,002	-	100,908	101,910

Анализа на сензитивноста на странски валути:

Средства / (Обврски)	Промена во 2019	Промена во 2018	(во илјади денари)	
			2019	2018
			Добивка / (Загуба)	
ЕУР	1%	1%	13	10
УСД	5%	5%	-	-
Добивка / (Загуба)				

Анализата на сензитивност ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на странската валута за 1% и/или 5%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на странските валути за +/- 1% и/или 5%.

3.3 Ризик од ликвидност

Берзата води сметка за измирување на своите обврски во договорените и законски рокови. Берзата ги вложува средствата во депозити и хартии од вредност. Вложените средства во депозити во зависност од ликвидносните потреби може да се повлечат во секој момент и на тој начин Берзата да ја спречи појавата на ликвидносни проблеми во работењето. Берзата секогаш се осигурува дека има доволно готовина на располагање за подмирување на достасаните обврски. Во досегашното работење Берзата била во можност да ги исплати сите доспеани обврски во согласност со договорените рокови.

Изложеност на ризик на ликвидност

Сите финансиски обврски на Берзата доспеваат во рок од една година од датумот на известување.

3.4 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.4.1 Финансиски инструменти признаени по објективната вредност

Прифатената сметководствена рамка бара финансиските средства и обврски да се групираат во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котираните цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот.

Со состојба на 31 декември 2019 година Берзата поседува удели во инвестициски фонд во износ од 33,136 илјади денари (2018: 37,080 илјади денари). Евидентирани се по нивната објективна вредност врз основа на достапни податоци за набљудување на вредноста на средствата на датумот на известување и класифицирани во ниво 2 во согласност со хиерархијата на објективната вредност.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Проценка на објективна вредност (продолжува)

3.4.2 Финансиски инструменти кои не се признаени по објективната вредност

Разликата помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиската состојба не се признаени според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

	Евидентирана вр.		(во илјади денари) Објективна вр.	
	2019	2018	2019	2018
Средства				
Пари и парични еквиваленти	1,338	1,056	1,338	1,056
Пласмани во банки	41,043	59,059	41,043	59,059
Побарувања од купувачи	7,594	6,839	7,594	6,839
Вложувања кои се чуваат до доспевање	25,279	-	25,279	-
Вкупни средства	75,254	66,954	75,254	66,954
Обврски				
Обврски кон добавувачи	1,336	2,020	1,336	2,020
Останати обврски	2,036	104	2,036	104
Вкупни обврски	3,372	2,124	3,372	2,124

Финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства што вклучуваат парични средства и еквиваленти, како и на побарувањата од купувачи се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

Финансиски обврски

Објективната вредност на финансиските обврски се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

3.5 Управување со капиталот

При управување на својот капитал, Берзата се придржува кон следните цели:

- Придржување кон условите во врска со капиталот поставени од страна на регулаторот,
- Заштитата на способноста на Берзата да продолжи со своето деловно работење во континуитет, и
- Одржување на цврста капитална база за поддршка на развојот на своите деловни активности.

Усогласеност со законската регулатива

Согласно со тековната законска регулатива, односно со член 75 од Законот за хартии од вредност Берзата е должна во секое време да го одржува износот на капиталот, односно основната главнина на ниво од најмалку 500,000 Евра. Износот на основната главнина е еднаков на збирот на номиналниот износ на сите влогови на акционерите, односно на номиналниот износ на сите акции издадени од Берзата. На 31 декември 2019 година, основната главнина изнесува 1,695,023 Евра (2018: 1,695,023 Евра).

3.6 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Берзата, опишани во Белешка 2 кон овие финансиски извештаи, од Раководството на Берзата се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од нивните извори на евидентирање. Проценките и придружните претпоставки се засноваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Употребен век на средствата што се амортизираат

Раководството врши редовна проверка на употребниот век на средствата што се амортизираат на 31 декември 2019 година. Раководството проценува дека утврдениот употребен век на средствата ја претставува очекуваната употребливост (корисност) на средствата. Евидентираните вредности на овие средства се анализирани во Белешките 13 и 14. Фактичките резултати, сепак, може да се разликуваат поради технолошка застареност, посебно во делот на ИТ опремата и софтверите.

Оштетување кај нефинансиски средства

Загуби од оштетување се признаваат во износ за кој евидентираната вредност на средството или единицата што генерира готовина го надминува надоместливиот износ. При утврдување на надоместливиот износ, Раководството ги проценува очекуваните цени, готовинските текови од секоја единица што генерира готовина и утврдува соодветна каматна стапка при пресметка на сегашната вредност на тие готовински текови.

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Берзата пресметува оштетување за побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценка на загуби кои резултираат од неможноста купувачите да ги подмират своите обврски. При проценка на соодветноста на загубата поради оштетување за побарувањата од купувачи и останатите побарувања, проценката се темели врз доспевањето на салдото на сметката за побарувања и минатото искуство на отписи, кредитоспособноста на клиентите и промените во условите за плаќање за клиентите. Ова подразбира правење претпоставки за идните однесувања на клиентите, како и за идните приливи на парични средства. Доколку финансиските услови на клиентите се влошат, реалните отписи на тековно постоечките побарувања може да бидат повисоки од очекуваното, и може да го надминат нивото на загубите поради оштетување кои се досега признати.

4 Приходи од редовно работење

	2019	2018
Тргување	27,084	34,450
Котирање	8,142	7,950
Членство	2,817	2,859
Дистрибуција на берзански податоци	4,174	2,841
Објави на веб страна на Берза согласно закон	1,096	1,040
	43,313	49,140

Приходите од тргување во износ од 27,084 илјади денари (2018: 34,450 илјади денари) произлегуваат од пресметка на провизии согласно обемот и типот на трансакции според Тарифникот одобрен од страна на Комисијата за хартии од вредност.

Приходите од надомест за котација изнесуваат 8,142 илјади денари (2018: 7,950 илјади денари). Останатите приходи од редовно работење исто така произлегуваат од надоместоци утврдени во тарифникот на Берзата, одобрен од страна на Комисијата за хартии од вредност.

5 Приходи од вложувања

	2019	2018
Приходи од камата		
Пари и сметки во банка (вклучувајќи депозити)	1,466	1,347
	1,466	1,347
Приходи од закупнини		
Приходи од оперативен наем (Белешка 13)	1,393	1,438
	1,393	1,438
Приходи од усогласување на објективна вредност на вложувања кои се чуваат за тргување		
Приходи од усогласување на вредноста во домашни инвестициски фондови	657	629
	657	629
	3,516	3,414

6 Приходи од донации

	2019	2018
Приходи од донации	819	-
	819	-

На 1 февруари 2019 година Берзата потпиша Меморандум за соработка со CEED Macedonia и во текот на 2019 година започна со користење на финансиски средства за промовирање на Funderbeam платформата и спроведување на кампањи преку грант обезбеден од Проектот на УСАИД Македонија за развој на деловниот екосистем.

7 Останати приходи

	2019	2018
Превентивно одржување на софтверски систем на брокери	2,043	2,104
Спонзорства и котизации за годишна конференција	1,179	920
Закуп на медиумски простор	251	485
Наплатени резервирани побарувања (Белешка 21)	133	277
Приходи од спроведени обуки	39	82
Останати приходи	135	81
	3,780	3,949

8 Трошоци за надоместоци и провизии

	2019	2018
Провизија за Комисијата за хартии од вредност	7,797	10,475
Банкарски провизии	122	85
	7,919	10,560

Берзата плаќа надоместок за надзорот што го врши Комисијата за хартии од вредност во висина од 18% од приходите по Тарифник што се остварени во периодот јануари–декември 2019 година. Ваквиот начин на пресметка на надоместокот за надзор започна да се применува од 01.01.2019 година, по измените на Тарифникот за утврдување на висината на надоместоците што ги наплатува Комисијата за хартии од вредност. Претходно надоместокот за надзор се пресметуваше како 0,006% од пазарната капитализација на сите сегменти на пазарот на последниот ден на тргување во претходната година, при што пазарната капитализација ја утврдуваше Комисијата за хартии од вредност со Записник.

9 Курсни разлики, нето

	2019	2018
Позитивни курсни разлики	11	11
Негативни курсни разлики	(12)	(12)
	(1)	(1)

10 Трошоци за вработените

	2019	2018
Нето плати	9,255	9,825
Даноци и придонеси	4,888	4,850
Други трошоци за вработените	189	179
Награди за вработените	1,303	-
	15,635	14,854

11 Останати трошоци од работењето

	2019	2018
Материјали	1,402	1,609
Трошоци за одржување и други услуги	1,640	2,059
Загуби поради оштетување и ненаплатливост (Белешка 21)	490	637
Трошоци за годишна конференција	483	419
Трошоци за телефон и пошта	443	503
Маркетинг и односи со јавноста	901	735
Трошоци на Одборот на директори	1,953	1,507
Патни трошоци	305	263
Интелектуални услуги	1,108	518
Премии за осигурување	101	158
Обезбедување	40	40
Донации	-	500
Останато	1,512	1,079
	10,378	10,027

12 Данок на добивка

	2019	2018
Тековен даночен расход	1,621	1,394
Одложен даночен расход	-	-
	1,621	1,394

Данок на добивка (продолжува)

Усогласувањето на вкупниот данок на добивка според даночниот биланс за 2019 и 2018 година е како што следи:

	2019	2018
Добивка пред оданочување	15,165	17,240
Непризнаени расходи за даночни цели од тековната година	1,045	1,698
Даночна основа	16,210	18,938
Намалување на даночна основа		
Дел од загуба намалена за непризнаени расходи, пренесена од претходните години	-	-
Даночна основа по намалување	16,210	18,938
Данок на добивка по даночна стапка од 10% (2018: 10%)	1,621	1,894
Даночно ослободување за дадени донации		(500)
Данок од добивка	1,621	1,394
Ефективна даночна стапка	10%	7.4%

13 Недвижности и опрема

	Објекти	Мебел, возила и друга опрема	Опрема во подготовка	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2018	77,312	21,030		98,342
Набавки во текот на годината	-	176	393	569
Продажби	-	(893)	-	(893)
На 31 декември 2018/ 01 јануари 2019	77,312	20,313	393	98,018
Набавки во текот на годината	71	74	548	693
Расходувања	-	(233)	-	(233)
На 31 декември 2019	77,383	20,154	941	98,478
Акумулирана депрецијација				
На 1 јануари 2018	19,617	19,440	-	39,057
Депрецијација за годината	1,932	779	-	2,711
Расходување	-	(893)	-	(893)
На 31 декември 2018/1 јануари 2019	21,549	19,326	-	40,875
Депрецијација за годината	1,933	496	-	2,429
Расходувања	-	(230)	-	(230)
На 31 декември 2019	23,482	19,592	-	43,074
Нето евидентирана вредност				
На 1 јануари 2018	57,694	1,591	-	59,285
На 31 декември 2018	55,763	987	393	57,143
На 31 декември 2019	53,900	563	941	55,404

Дел од деловниот објект на Берзата почнувајќи од 1 март 2008 година е предмет на изнајмување под оперативен лизинг. Берзата не го евидентирала горенаведеното средство како средство дадено под закуп од причина што смета дека изнајмените простории не би можеле да бидат предмет на одделна продажба доколку не се направи реконструкција на објектот и други прилагодувања на документацијата. Доколку делот од објектот кој се издава би се сметал како посебен објект, неговата проценета вредност на 31 декември 2019 година, согласно проценката извршена во декември 2018 година од страна на овластен проценител, би изнесувала приближно 29 милиони денари (2018: 29 милиони денари). Во 2019 година Берзата оствари приход од оперативен наем од 1,393 илјади денари (2018: 1,438 илјади денари).

Недвижности и опрема (продолжува)

Во текот на 2019 година, Берзата изврши отпис на застарена опрема во износ од 233 илјади денари со нето сегашна вредност од 2 илјади денари (2018: 893 илјади денари со нето сегашна вредност од 0 денари).

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 на објектите и опремата во сопственост на Берзата не е воспоставено заложно право и/или хипотека.

14 Нематеријални средства

	Софтвер	Лиценци	Вкупно
Набавна вредност			
На 01 јануари 2018	10,386	558	10,944
Набавки	323	-	323
На 31 декември 2018/ 01 јануари 2019	10,709	558	11,267
Расход	(166)	(83)	(249)
Набавки	484	-	484
На 31 декември 2019	11,027	475	11,502
Акумулирана амортизација			
На 01 јануари 2018	9,410	558	9,968
Амортизација за годината	449	-	449
На 31 декември 2018/ 01 јануари 2019	9,859	558	10,417
Расход	(167)	(83)	(250)
Амортизација за годината	526	-	526
На 31 декември 2019	10,218	475	10,693
Нето евидентирана вредност			
На 01 јануари 2018	976	-	976
На 31 декември 2018	850	-	850
На 31 декември 2019	809	-	809

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 на нематеријалните средства во сопственост на Берзата не е воспоставено заложно право или друг вид на ограничување на сопственоста.

15 Учество во заеднички вложувања

	2019	2018
СЕЕ ЛИНК доо Скопје	948	323
	948	323

На 15 април 2014 година, Берзата склучи договор со Бугарска Берза - Софија АД и Загребска Берза АД за основање на друштво со ограничена одговорност СЕЕ ЛИНК доо Скопје („Друштвото“) со седиште во Скопје. Основната дејност на Друштвото е имплементирање и управување со софтверски компоненти на регионалниот проект за управување со налози за тргување. Вкупниот основачки влог на Берза во Друштвото до 31 декември 2014 изнесува 3,500 Евра, односно 215 илјади денари со што Берза се здоби со 33,33% учество во капиталот на Друштвото. Со одлука на Одборот на Директори, максималниот износ на влог со кој Берзата може да учествува во капиталот на Друштвото е 27,000 Евра во денарска противвредност. На 30 декември 2014 Берзата уплати дополнителни 9,833.33 Евра, односно 605 илјади денари за зголемување на учеството во заедничкото вложување.

Учество во заеднички вложувања (продолжува)

На 24 февруари 2015 година, дополнително уплатените средства за учество во заедничкото вложување се регистрирани како влог во Централниот регистар на Р. Северна Македонија. На 22 декември 2015 година Берзата уплати дополнителни 13,333.33 Евра, односно 823 илјади денари за зголемување во заедничкото вложување. Со тоа влогот на Македонска берза АД Скопје во заедничкото друштво СЕЕ Линк ДОО Скопје на 31 декември 2019 и 2018 година изнесува 1,642 илјади денари (26,666.66 илјади евра) што претставува еднакво учество со останатите две берзи во вкупниот влог на друштвото од 80 илјади евра.

Со состојба на 31 декември 2019 година, во финансиските извештаи на Берзата, Друштвото СЕЕ Линк ДОО Скопје е признаено како заеднички контролирано вложување со користење на методот на главнина.

Промените во сметката на учеството во заеднички вложувањата во текот на 2019 и 2018 година е како што следи:

	2019	2018
На 1 јануари	323	984
Зголемување на вложување	-	-
Удел во добивката на заедничкото вложување	625	(661)
На 31 декември	948	323

Во табелата подолу се прикажани финансиските извештаи на заеднички контролираното друштво, со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година:

	2019	2018
Извештај за финансиската состојба		
Нетековни средства - нематеријални средства	4,690	8,444
Тековни средства	4,154	4,178
Вкупно средства	8,844	12,622
Нетековни обврски - разграничени донации за набавка на нематеријални средства	(4,690)	(8,444)
Тековни обврски	(1,310)	(3,210)
Вкупно обврски	(6,000)	(11,654)
Нето средства	2,844	968

За периодот од 1 јануари до 31 декември
2019 2018

	2019	2018
Извештај за сеопфатна добивка		
Приходи	10,448	6,096
Расходи	(8,358)	(8,079)
Добивка (Загуба) пред оданочување	2,090	(1,983)
Данок на добивка	214	-
Добивка (Загуба) по оданочување	1,875	(1,983)

Финансиските извештаи на заеднички контролираното друштво со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019 година се подготвени врз основа на претпоставката за континуитет, која се заснова на претпоставката дека средствата и обврските на заеднички контролираното друштво може да се реализираат во рамките на нормалниот тек на деловните активности на заеднички контролираното друштво.

Учество во заеднички вложувања (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, Берзата изврши пресметка согласно методот на главнина како што следи:

	2019	2018
Нето средства	2,844	968
Учество од 33.33%	948	323
Добивка /(Загуба) по оданочување	1,875	(1,983)
Учество од 33.33%	625	(661)

16 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Берзата признаени на датумот на известувањето за објавените периоди се категоризирани на следниов начин:

	Вложувања кои се чуваат до доспевање	Вложувања кои се чуваат за тргување	Кредити и побарувања	Вкупно
31 декември 2019				
Средства според Извештајот за финансиската состојба				
Пари и парични еквиваленти		-	1,338	1,338
Пласмани во банки		-	41,043	41,043
Побарувања од купувачи		-	7,594	7,594
Вложувања кои се чуваат за тргување		33,136	-	33,136
Вложувања кои се чуваат до доспевање	25,279	-	-	25,279
	25,279	33,136	49,975	108,390
		Останати финансиски обврски по амортизирана набавна вредност		Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиската состојба				
Обврски кон добавувачи			1,366	1,366
Останати обврски			2,036	2,036
			3,402	3,402

Финансиски инструменти по категории (продолжува)

	Вложувања кои се чуваат за тргување	Кредити и побарувања	Вкупно
31 декември 2018			
Средства според Извештајот за финансиската состојба			
Пари и парични еквиваленти	-	1,056	1,056
Пласмани во банки	-	59,059	59,059
Побарувања од купувачи	-	6,839	6,839
Вложувања кои се чуваат за тргување	37,080	-	37,080
	37,080	66,954	104,034

	Останати финансиски обврски по амортизирана набавна вредност	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиската состојба		
Обврски кон добавувачи	2,020	2,020
Останати обврски	104	104
	2,124	2,124

17 Пари и парични еквиваленти

	2019	2018
Сметки во банки		
Во денари	1,201	982
Во странска валута	128	64
Пари во благајна		
Во денари	9	10
Во странска валута	-	-
	1,338	1,056

18 Пласмани во банки

	2019	2018
Депозити во домашни банки	41,000	59,000
Намалено за: тековна доспеаност	(1,000)	(19,000)
Вкупно долгорочни депозити во банки	40,000	40,000
Тековна достасаност на долгорочни депозити	1,000	19,000
Побарувања по основ на камати	43	59
Вкупно краткорочни депозити во банки	1,043	19,059

Депозитите во домашни банки се состојат од орочени депозити со оригинален рок на доспевање од 24 до 36 месеци со годишна каматна стапка од 2.00% до 2.70% (2018: со рок на доспевање од 12 до 36 месеци и со годишна каматна стапка од 2.00% до 2.70%).

19 Вложувања кои се чуваат за тргување

	2019	2018
Удели во инвестициски фондови класифицирани како чувани за тргување	33,136	37,080
	33,136	37,080

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, Берзата поседува удели во КБ Публикум Паричен фонд и Генерали Кеш депозит кои ги класифицира како чувани за тргување.

20 Вложувања кои се чуваат до доспевање

	2019	2018
Државни хартии од вредност	25,279	-
	25,279	-

Со состојба на 31 декември 2019, Берзата поседува долгорочни државни обврзници кои ги класифицира како вложувања кои се чуваат до доспевање. Во текот на 2019 година купена е 15 годишна државна обврзница без девизна клаузула, издадена од Министерството за финансии на Република Северна Македонија, со датум на достасување на 28.02.2034 година и со каматна стапка од 3.2%.

21 Побарувања од купувачи

	2019	2018
Побарувања од купувачи	11,889	10,807
Намалено за исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	(4,295)	(3,968)
	7,594	6,839

Движењето на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од купувачи е прикажано подолу:

	2019	2018
Со состојба на 1 јануари	3,968	3,608
Загуби поради оштетување (Белешка 11)	490	637
Наплатени резервирани побарувања (Белешка 7)	(133)	(277)
Отпис на претходно обезвреднети побарувања	(30)	-
	4,295	3,968

22 Останати побарувања

	2019	2018
Пресметани недостасани камати од банки и други финансиски организации	671	45
Однапред пресметани трошоци	958	827
	1,629	872

Со состојба на 31 декември 2019 година пресметаните недоспеани камати од банки и други финансиски организации изнесуваат 670 илјади (2018: 45 илјади денари), а однапред пресметаните трошоци во износ од 958 илјади денари (2018: 827 илјади денари) се однесуваат на трошоци за одржување на софтвер, осигурување на возила и опрема и останато.

23 Акционерски капитал*Акционерски капитал*

Со состојба на 31 декември 2019 година, акционерскиот капитал на Берзата изнесува 103,498 илјади денари (2018: 103,498 илјади денари).

Акционери на Берзата со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година се следните:

Акционер	Број на акции	Вредност по акција во ЕУР	31 декември 2019	
			Вредност во ЕУР	Учество во %
Шпаркасе Банка Македонија АД Скопје	446	607.1	270,766.60	15.97
Комерцијална Банка АД Скопје	279	607.1	169,380.90	9.99
ТТК Банка АД Скопје	279	607.1	169,380.90	9.99
Стопанска Банка АД Скопје	277	607.1	168,166.70	9.92
Еуростандард Банка АД Скопје	276	607.1	167,559.60	9.89
НЛБ Банка АД Скопје	170	607.1	103,207.00	6.09
КБ Публикум Инвест	153	607.1	92,886.30	5.48
Централна Кооперативна Банка АД Софија	148	607.1	89,850.80	5.30
Охридска банка АД Скопје	148	607.1	89,850.80	5.30
Загребска берза Загреб	148	607.1	89,850.80	5.30
УНИ Банка АД Скопје	148	607.1	89,850.80	5.30
	2,472		1,500,751.20	88.54
Останати акционери со учество помало од 5%	320	607.1	194,272.00	11.46
Вкупно	2,792		1,695,023.20	100%

Акционер	Број на акции	Вредност по акција во ЕУР	31 декември 2018	
			Вредност во ЕУР	Учество во %
Шпаркасе Банка Македонија АД Скопје	446	607.1	270,766.60	15.97
Комерцијална Банка АД Скопје	279	607.1	169,380.90	9.99
ТТК Банка АД Скопје	279	607.1	169,380.90	9.99
Стопанска Банка АД Скопје	277	607.1	168,166.70	9.92
Еуростандард Банка АД Скопје	276	607.1	167,559.60	9.89
НЛБ Банка АД Скопје	170	607.1	103,207.00	6.09
КБ Публикум Инвест	153	607.1	92,886.30	5.48
Централна Кооперативна Банка АД Софија	148	607.1	89,850.80	5.30
Охридска банка АД Скопје	148	607.1	89,850.80	5.30
УНИ Банка АД Скопје	148	607.1	89,850.80	5.30
Еуролинк АД Скопје	148	607.1	89,850.80	5.30
	2,472		1,500,751.20	88.54
Останати акционери со учество помало од 5%	320	607.1	194,272.00	11.46
Вкупно	2,792		1,695,023.20	100%

Стекнувањето на акции чиј вкупен кумулативен износ надминува 10%, 20%, 30% и 50% од вкупно издадените акции со право на глас на Берзата подлежи на посебен режим согласно Законот за хартии од вредност.

Резерви

Резервите се создадени иницијално врз основа на домашната законска регулатива и последователно зголемени во текот на годините како резултат на распределба на нето добивките по оданочување. Резервите може да се користат согласно позитивната законска регулатива.

24 Обврски кон добавувачи

	2019	2018
Обврски кон добавувачи	1,366	2,020
	1,366	2,020

25 Останати обврски

	2019	2018
Обврски за награди	1,932	-
Даноци	415	307
Примен депозит	104	104
Однапред наплатени приходи	192	237
Останато	-	102
	2,643	750

Согласно важечка одлука на Собрание на акционери, менаџерски договор и Одлука за награда на вработените на Берзата донесена од Одборот на директори на Берзата на 27.01.2020 година, предвидена е награда за 2019 година за неизвршните членови на Одборот на директори и за вработените во Берзата во висина од 1,932 илјади денари, а ќе биде исплатена во 2020 година.

26 Заработка по акција

Основната заработка по акција е пресметана така што нето добивката за годината која припаѓа на обичните акционери се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината.

	2019	2018
Добивка која припаѓа на акционерите	13,544	15,846
Нето добивка која припаѓа на имателите на обични акции	13,544	15,846
Пондериран просечен број на обични акции	2,792	2,792
Основна / разводната заработка по акција (денари по акција)	4,851	5,676

27 Потенцијални и превземени обврски**Судски спорови**

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година не се евидентирани судски спорови против Берзата и следствено, не се евидентирани било какви резервирања од потенцијални загуби по основ на судски спорови. Раководството на Берзата редовно ги анализира можните ризици од загуби по основ на судски спорови и евентуални побарувања против Берзата кои би можеле да се појават во иднина.

Даночен ризик

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Берзата подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во периодот од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски. Според проценките на Раководството на Берзата и на датумот на овие извештаи не постојат било какви дополнителни услови од кои можат да произлезат потенцијално материјално значајни обврски по овој основ.

Потенцијални и превземени обврски (продолжува)

Капитални обврски

Не се евидентирани капитални обврски на денот на известување кои не се веќе признати во финансиските извештаи.

28 Трансакции со поврзани субјекти и надомести на раководството

Ниту еден од акционерите на Берзата нема статус на поврзан субјект, бидејќи ниту еден од нив нема значајно влијание врз активностите на Берзата.

Со состојба на 31 декември 2019 година, Берзата има учество во заедничко вложување во СЕЕ Линк во висина од 948 илјади денари (2018: 323 илјади денари).

Надоместите за клучното раководство се како што следи:

	2019	2018
Извршни директори		
Бруто плати	4,012	3,820
	4,012	3,820

На износот на бруто платите на раководството на Берзата влијание имаа нормативните промени во сферата на даноците и придонесите во 2019 година.

29 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2019 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи, ниту пак настани кои се материјално значајни за објавување во овие финансиски извештаи